

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

ELS TERREMOTOS D' ITALIA

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

FESTA DE BENEFICENCIA

¡No 'n feya poch de temps que la *Recreativa Filantrópica*—distingida societat de senyoras altruistas—se revolcava desesperada en la impotència, no sabent materialment en qué ocuparsel...

Semblava que tots els elements s' havían posat d' acort pera fer innecessaris els seus serveys.

No passava res. Ni una peste, ni una inundació, ni un xoch de trens, ni una guerra, ni una explosió formidable...

Donya Francisca de Martínez y Sugrañes de la Falguera, la ilustre presidenta, cada vegada que 's reunía la Directiva ho deya á las sevas amigas de Junta:

—Si no vé aviat una catástrofe que 'ns permeti demostrar al món la utilitat de la nostra associació, ¿qué será de la *Recreativa Filantrópica*?

—¡Es cert!—contestavan totas, horrorosament afligidas, mirantse las unas á las otras y examinantse ab dissimulo els pentinats y 'ls trajos que havían estrenat pera assistir á la reunió...

* *

Figureuvos, donchs, l' alegre rum-rum—encare que aixó d' alegre sembli impropí—qu' en la caritativa societat va produhirse al arribar aquí els primers *partes* dels espantosos terremotos d' Italia.

Donya Francisca de Martínez y Sugrañes de la Falguera convocá immediatament á reunió extraordinaria á las senyoras de la Directiva.

—Ja deuen saber lo que ha passat... Sicilia y Calabria son avuy un munt de lamentables ruínas. Cal, donchs, que la *Recreativa Filantrópica* aprofiti aquesta ocasió pera desplegar las sevas iniciatives en favor de las víctimas de la catástrofe. ¿No son vostés de la meva opinió?..

—¡Sí, sí!—varen exclamar totas, fins las que no sabían ahónt son Calabria y Sicilia ni tenían de lo que allí havia succehit la més petita idea.

S' entaulá discussió sobre lo que pera socorre als damnificats havia de ferse.

L' una va proposar una funció de teatro, l' altra un bon funeral, aquesta un *coso negro*, aquella una tómbola... Sense perdre de vista l' objecte filantrópich del acte, lo que totas desitjavan era que la cosa resultés *chic*, esperitual, distingida...

Inspirada com sempre—per alguna cosa ocupa el silló presidencial—donya Francisca de Martínez y Sugrañes de la Falguera—troba al fí lo que la Junta desitjava.

—Un ball, senyoras, un ball!—va dir, quan totas, una á una, hagueren exposat la seva opinió.—Lo

millor que podém fer es organizar un ball y, aprofitant l' época del any en que 'ns trobém, mirar si pot ser un ball de trajos.—

¡Y tall.. ¿Cóm dimoni á cap d' ellas se li havia ocorregut idea tan magnífica?

¡Un ball de trajos!.. ¿Qué més noble, ni més artístich ni més adequat al fí que la *Recreativa Filantrópica* 's proposava?..

Sense perdre un moment, va ferse la llista de la comissió organitzadora. Fulana, Sutana y Mengana correrían ab els treballs de propaganda. Se demanaria el concurs d' alguns joves amichs, que, atés l' objecte de la festa, indubtablement l' otorgarían gustosos. Del local no hi havia perquè preocuparsen: l' Ajuntament el facilitaria. De l' orquesta, tampoch: s' aniria á suplicar al general la concessió d' una banda militar.

—Senyoras—va dir al aixecar la sessió la digníssima presidenta, donya Francisca de Martínez y Sugrañes de la Falguera:—Recordemnos de las negruras que avuy flotan sobre Calabria y Sicilia y procurém que la festa sigui digna de la magnitud de la catástrofe.

—¡Ho será!—exclamaren totas, arreglantse graciosament la falda y posantse bé 'l sombrero.—¡Ho será!..

* *

Si es cert que la fé aplanava montanyas, també ho es que al impuls de la caritat no hi ha obstacle que no se salvi ni dificultat que no 's venci.

Arribá el día 10, fetxa senyalada pera la celebració del ball de la *Recreativa*, y á pesar de la precipitació ab que tot hagué de prepararse, la festa resultá enlluernadora, magnífica, espléndida...

¡Quína elegancia en els trajos de las senyoras, entre 'ls quals s' hi veyan tots els estils, totas las nacionalitats, totas las épocas!..

¡Quína originalitat en els pentinats, verdaders edificis de pèl y crepé, fastuosament engalanats ab flors, plomas y llassos!..

¡Qué lleugeras transcorregueren las horas, entre aquell encís de llum y armonía, de mots delicats y miradas incendiarias!..

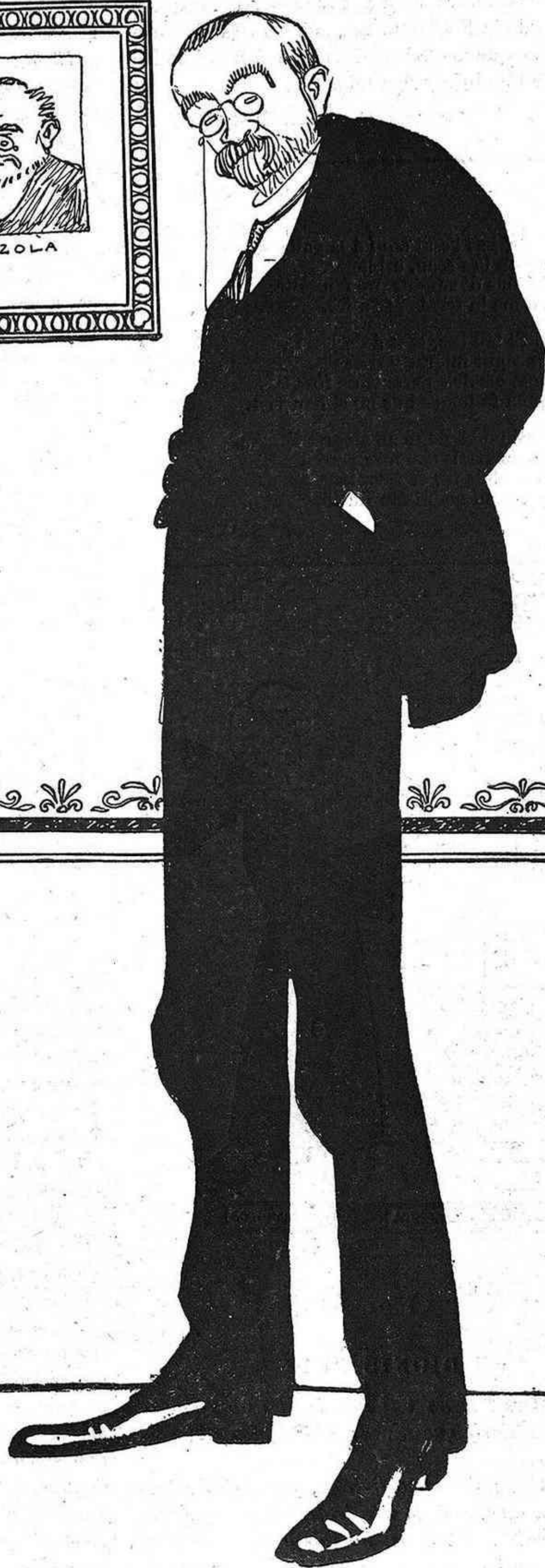
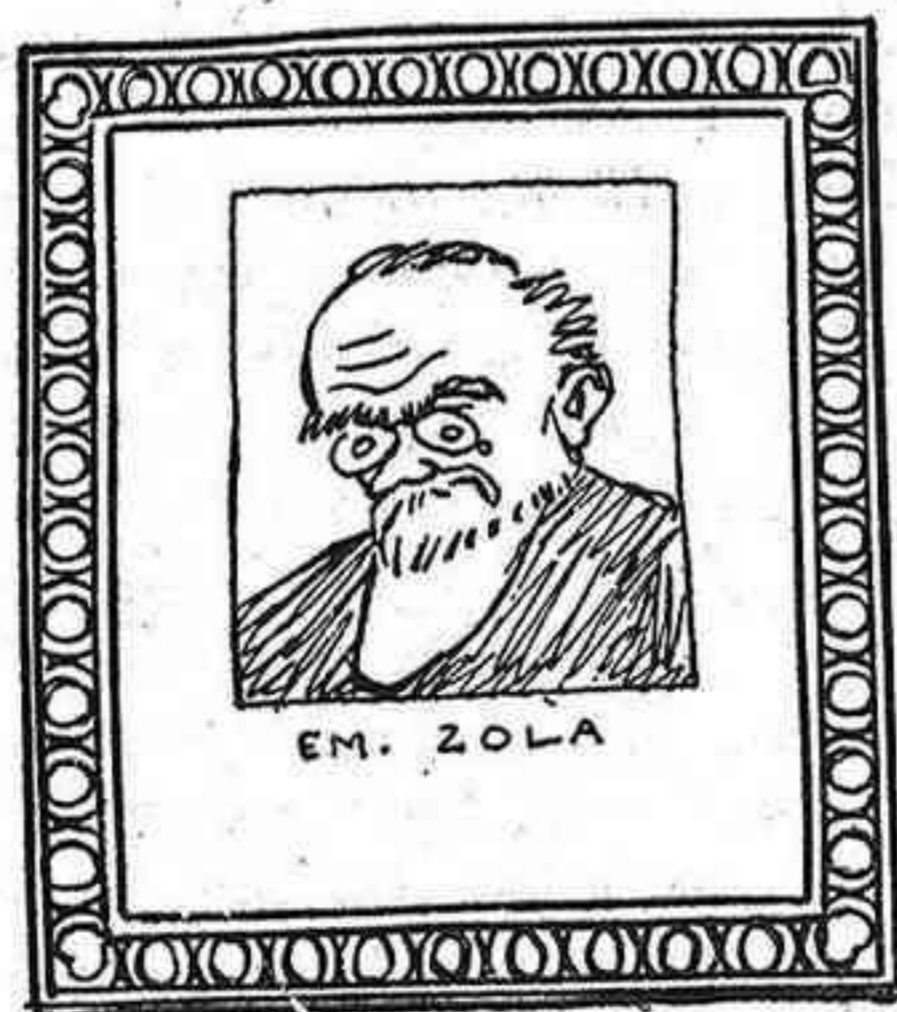
Anys y anys haurán de passarse pera que en la memoria dels que varen assistirhi s' esborri el recort del ball de trajos donat per l' associació *Recreativa Filantrópica*.

* *

L' endemá, sola en la seva habitació, la presidenta passava comptes.

Del resúm de gastos y ingressos se 'n despenia que la festa havia deixat un petit déficit... Trenta ó quaranta pessetas.

AUCELLS DE PAS

El Mtre. ALFRED BRUNEAU

Autor de l' ópera *L' assalto al mulino*, estrenada al Liceo ab aplauso extraordinari.

ADA

Pero...

—¡Ah!—exclamava donya Francisca de Martínez y Sugrañes de la Falguera, tancant els ulls ab dolsa fruició:—[Lo que 'ns hem divertit á benefici de las víctimas de Calabria y Sicilial...

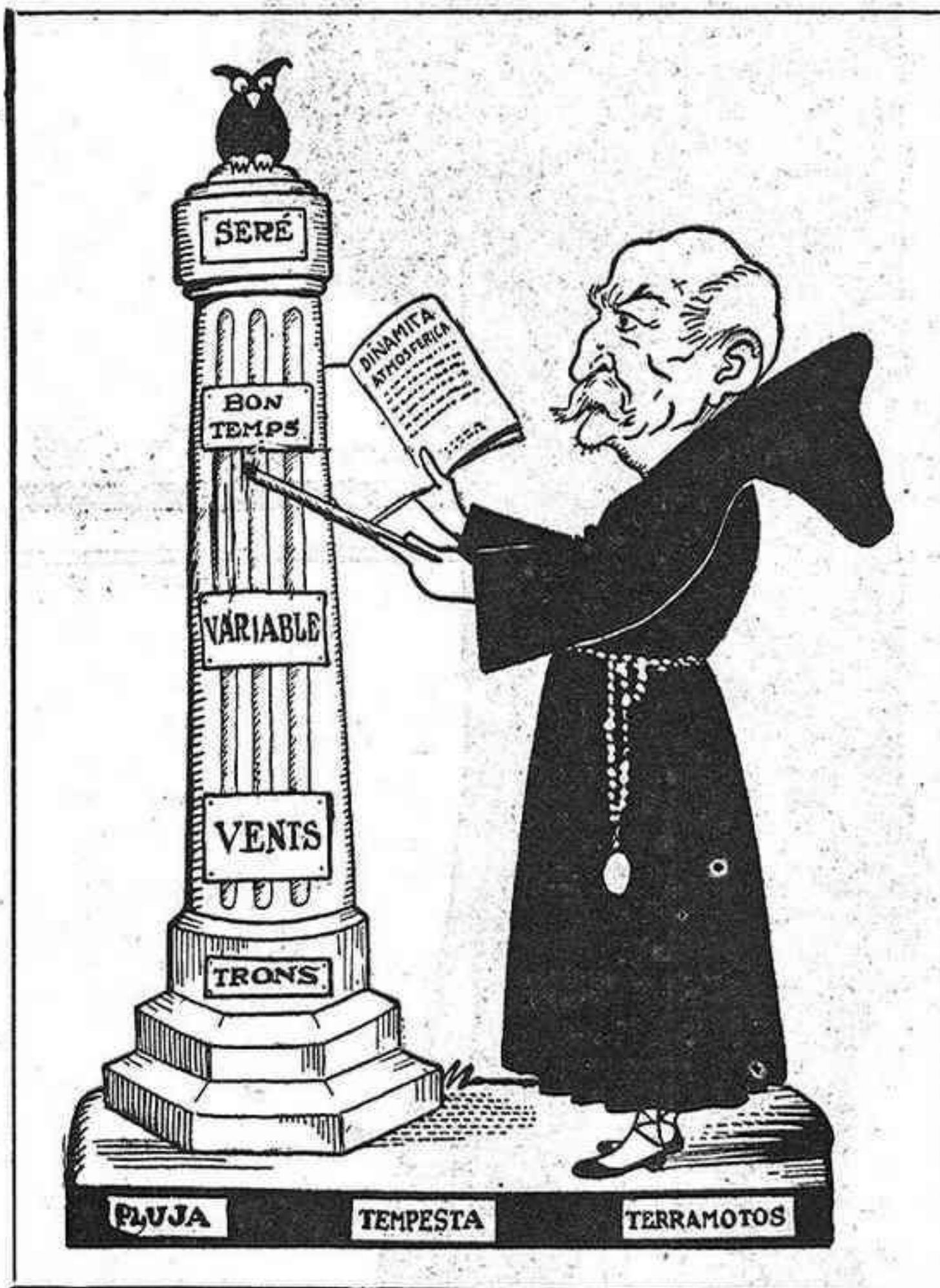
A. MARCH

M' has besat aquí á la galta
ab un bes sech, cridaner.
Petóns d' aquests, no fan falta;
no mé 'n tornis pas á fer.

El teu bes, tant á deshora,
ha sigut migrat y trist
com els dels parents de fóra
quan fa temps que no s' han vist.

Si no ha de sè ab alegrí
no 'm fassis cap més petó...
Guardals per la teva tía,
que á mí no 'm fan ilusió.

MAYET

GLOSARI

EN DIONÍS PUIG

Els llegidors hauran vist aquets dies unes ratlles curtes en els diaris que diuen: «Dinàmica atmosfèrica».

Això de «dinàmica atmosfèrica», que de moment no sembla gran cosa, és de lo més trascendental que s'ha descobert desde molts anys, no sols a casa, sinó en el mapa. Es sapiguer el temps que farà demà; és la planeta del pagès, és la vida del mariner, és la profecia dels núvols, la sequetat, l'aigua, el fred, la calor,

la vida dels sastres i de les modistes; l'esperança del convalescent, la mort de les rogatives i una fàbrica de miracles.

El que tirà aquesta Planeta, es diu Dionís Puig, i és un savi, un savi d'aquells de debò, d'aquells que no necessiten ni ulleres ni aparells sísmics que'ls marquin lo que va succeint; que no porten els llibres del cel com tenedors de les estrelles; que apunten lo que han dit els altres, i saben lo que'ls altres diuen; és un savi, tal com han de ser els que creiem que'n són dignes: savis que l'instrumentació la fan servir, però com a medi; homes que endavinen, i veuen lluny; que no saben que està núvol quan veuen que no fa sol, sinó quan ne té d'estar; homes, en fi, que tenen una eina que sempre'ls fa d'observatori, i se'n diu imaginació; homes que hi veuen més lluny que d'allí ont hi veu el telescopi; savis, poetes, en una paraula, que són els únics que tenen solta.

En Dionís Puig viu a Granollers, i ser savi i viure en el seu poble té molt guanyat pera passar per ximple. Figureu-vos, en un poble petit, que per circumstancies atmosfèriques ha de viure del llegum, que surt un home com en Puig que, en comptes d'anar a l'hort o a la fàbrica, s'està badant com passa'l núvol; que en comptes de fer la manilla, estudia les estrelles; que deixa'ls «interessos materials» pera fer cartes geogràfiques, i no del terme, sinó del món, i ompla la casa de papers, de papers que ni'l rector entén, si té de passar per un beneit! Els homes com en Dionís Puig, el dia que no van bé de roba, els segueixen les criatures; els que no fan res, els diuen ganduls; les autoritats els vigilen; i la gent de bé se'ls treu d'aprop! Sapiguer més que tots els del poble, el poble només ho perdona quan el savi'ls pot ser útil, i fins ara en Dionís Puig no era útil a Granollers: tot lo més els servia pera ensenyar-lo a n'els forasters com a extranyesa del poble.

L'únic cop que va interessar-los va ser una volta en uns Jocs Florals, que'l Glosador era del Jurat, i va ser cosa de política. En Puig havia presentat un estudi sobre la teoria dels llevants. A Granollers hi havia dos cassinos; i com que estaven a matar per qüestions de caciquisme, amb els llevants es van dividir, i van acordar lo següent: els d'un partit que hi havia llevants, i els de l'altre que mai n'hi havia hagut; els lliberals els negaven, i els conservadors els sostenien: els d'en Planas eren anti-llevants, i els d'en Comas llevantaires; i per medi de la polèmica, i gracies a la política, hi va haver un moment de Puig, d'aquell Puig que anava treballant, mirant una mica més lluny d'allí ont eixien les polèmiques.

Ara'l Profeta ja profetisa, i el Glosador, que no sab de núvols, més que'ls que surten i que's ponen am rielades d'or i porpra, té confiança en el savi, perquè a més de savi és poeta, i creu que aviat tot el món creurà, per la demostració, am la «dinàmica atmosfèrica», i quan hi cregui'l món, Catalunya, i després de Catalunya, en Comas, i després d'en Comas, fins Granollers, i quan a un home l'arriben a creure fins en el poble ont ha nescut, ja pot dir-se que és un gran savi.

XARAU

EXPOSICIÓ RUSIÑOL

Els recòmano que vagin á ca 'n Parés.

No 's necessita possehir un gust artístich refinat pera encantarse davant de la colecció de magnífichs quadros que acaba d'exposar al públich en Santiago Rusiñol. N' hi ha prou ab tenir ulls y saber badar, pera quedarshi cor-près, ab l'esperit lligat y la voluntat oprimida. Jo confesso que n' he sortit sense esma pera ficarhi culle-rada.

L'autor dels famosos «Jardins d' Espanya» ha abocat en aquestas telas *embrutadas* á Aranjuez, á Mallorca y á Girona tant gran devassall de naturalesa sentida y compresa, de sol, de flors, de fullas mortas, de verdor, de xi-prers retallats unguits de recordansas y de perspectives plenas de misteri, que més que quadros resultan poesías, poesías abans de ser profanadas pel rimayre, sense la impuresa de la paraula: madrigals y elegías sense ripis.

No soch quí pera parlals'hi del mérit, ni de la técnica, ni dels tons, ni de la llum, ni de la gruixaria de color, pero sí que vuy que sápigam que davant dels espléndits quadros *La Glorieta*, *La font d' Apol* y *Porta Senyorial* m' he sentit transportat á un país de somni que hi viuría de bona gana; y que davant del lluminós *Primaveral*, de la *Montanya en vers*, del *Jardí de Mar...* y de tots els altres, en ff, pera no fer excepcions, m' hi hauría estat donant gust als ulls (y á quelcóm que devém tenir més endins dels ulls) horas y horas sense cansarme.

Y, sapigut aixó, y com á confirmació de tot lo dit, sols me resta afegir que si Deu ho vol y no hi ha cap *terremoto* de per-mitj tornaré á ficar el nas á ca 'n Parés pera contemplar de nou els quadros de mestre Santiago... avans els senyors ríchs no 'ls adquireixin tots y se 'ls emportin als seus palaus, lo qual me causarà una alegría y un sentiment á la vegada: El sentiment de no veure'ls més y l' alegría de que l' amich Rusiñol hagi fet bona venda.

PINTA-MICOS

NOTA.—A ca 'n Parés mateix, y en lloch d'honor, tocant als quadros del seu marit, hi ha exposada una bellíssima y graciosa *nina* vestida, obra de madama Rusiñol, que té un cayent caricaturesch notable. Es una monada artística que fa endavinar un gust delicat y unas *mans de plata*.

VALE

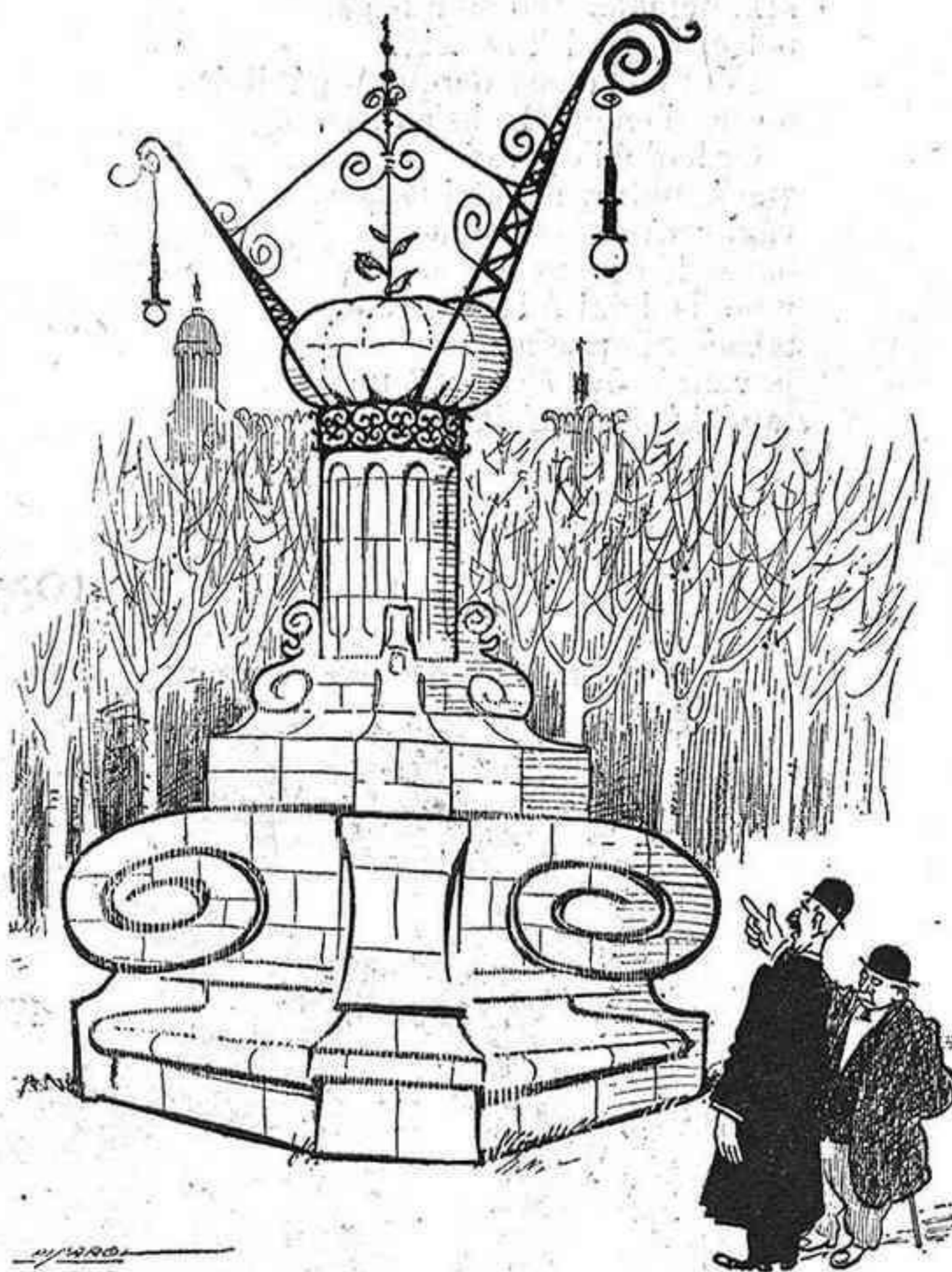
UNA ADVERTENCIA Á TEMPS

AVISO

La autoridad espera de la cultura del público, se servirá abstenerse de fumar, sin necesidad de requerimiento alguno.

En tots els cines y teatros hi ha exposat aquest cartell que «*La autoridad espera*»... (sentada segurament) de que 'ls concurrents s' abstinguin de fumar. Home, per Deu; com se coneix, senyó Ossorio, que aquí encare no 'ns coneix. Abans va posà uns lletreros que deyan ben clarament: «*Por orden gubernativa se prohíbe fumar.*» Donchs, bé; si abans privantho de serio

SORTIDAS DE TÓ

—Veu?... Nostre Senyor tot ho fá á la ba-ba-lá. Vés per qué no podían ser á dessota d' aixó els terratrémols d' Itàlia!...

—Vegés el Montseny, qué nevati!... Sembla que porti una barretina blanca.

—Ja ho crech, ja... Si jo fa días que ho dich: Quan pels cassinets polítichs d' aquí corre tanta fredor... Iqué farà al Montseny!...

LLIBRES

no 'n va poguer treure res,
ara, demanant ab modos,
potser li passi 'l mateix.

¿Vol un remey perque 'l públich
no fumi en els llocs aquests..?

Ordni á la policia
que á mida que entri la gent
vagi *cacheant* als homes
tan si son joves con vells,
y no 'ls deixi á las butxacas
tabaco ni cigarrets:
ja veurá com d' aquest modo...
també 's fumará igualment.

J. STARAMSA

LA PERERA, *Llegenda poemática*, per *Apeles Mestres*.—
Aixís com diguerem de *Liliana*, hermós poema del mateix autor, qu' era el seu llibre definitiu de poesia, condensació exquisida dels seus magnífichs *Idilis*, havém de dir avuy, de *La Perera* que es el seu definitiu llibre de prosa, bellament aromatizat ab els perfums-recorts de las sevas *baladas* mitj-evals y de alguns dels seus més inspirats poemas.

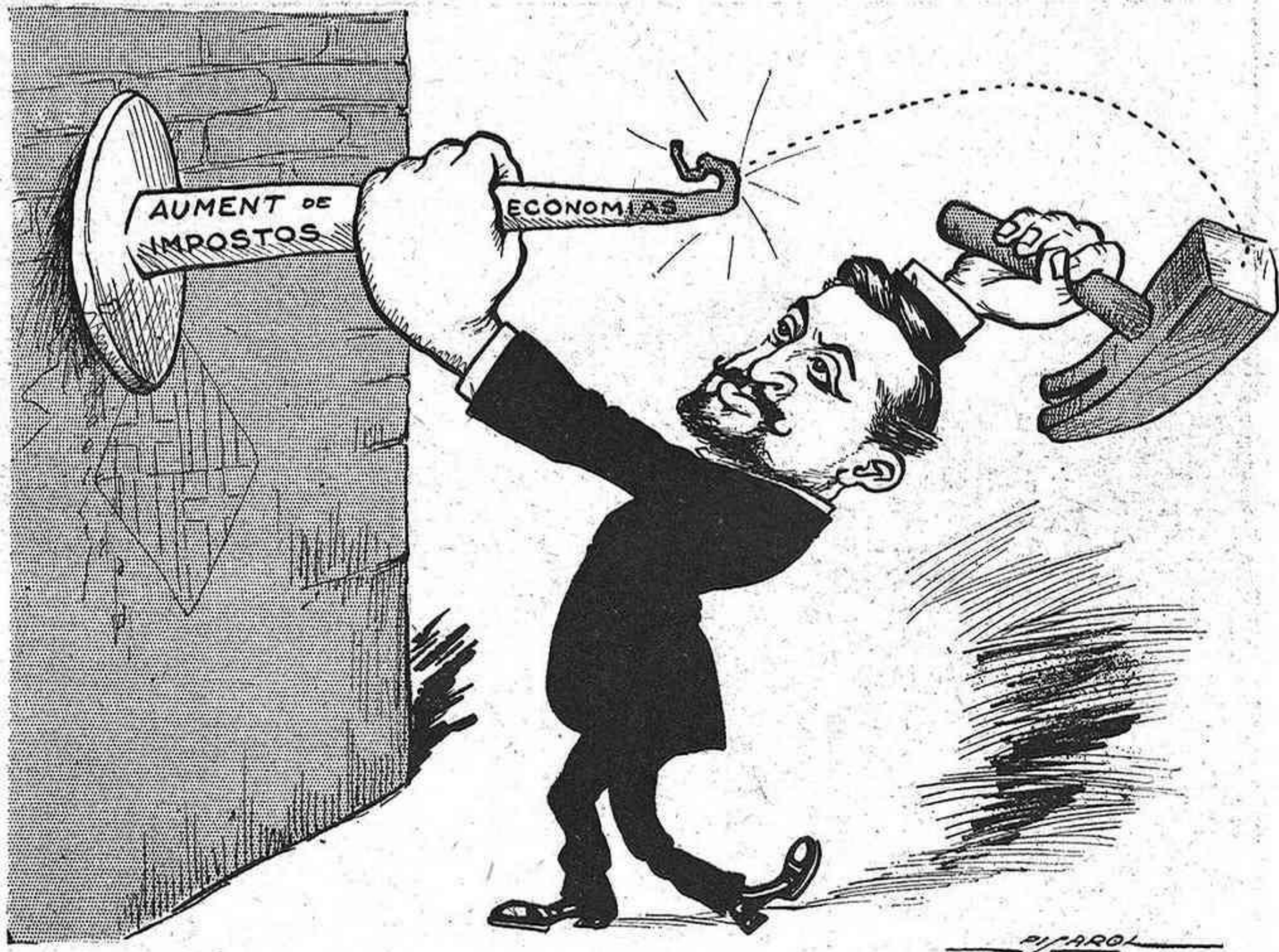
L' assumpto de la llegenda, d' una trascendencia veritable en el sentit filosófic-humá, está tractat á la manera del *Faust*, sobriament desenrotllat dintre un diálech clar

L' HOME FELÍS

- ¿La teva dona buscas, Ton?... Miratela; es allá baix cullint cols, ó no sé qué, ab el secretari.
—¡Ah!... Aixís, res. Tenint tan bona companyia, ja puch estar tranquil.

EL CONFLICTE DEL PRESSUPOST MUNICIPAL

¡Y dali que dali!... Empenyat en fer entrar el clau per la cabotal... Y 'ls claus no més entran per la punta.

y concís, vestit ab un mantell de prosa fluida, pintoresca, rublerta d' ironía y de sátira.

Observada l' obra en conjunt, es difícil de calificar en lo que respecta al seu gènero, donchs té punts de contacte ab tots els més superiors: el drama, el poema, la novela. Té de drama la essència perfectament humana d' alguns dels personatjes, la vida y el relleu de molts dels seus quadros y la expressió gràfica y precisa de la forma. Té de poema l' esperit purament poètic qu' embauma la majoria dels passatjes, la idealisació constant de las figuras, fins las més secundarias y una grandesa trágica qu' envolta tota la llegenda y que, realment, la distingeix de todas las demás obras de 'n Mestres. Y té, finalment, de novela—de novela de la edat-mitja, entenem-se—una gran dóssis de fantasía jova que 's trasllueix del diálech, un diálech tant expressiu que fa inútil tota mena de descripció de lloch y d' ambient. En aquest punt creyém sincerament que *La Perera* guanya per má á las novelas dialogadas de 'n Pérez Galdós y de molts altres.

Siga novela, drama, poema, llegenda ó senzillament un quènto, el fet es que 's tracta de un gran llibre; un llibre humá, fresch, sincer que mereix perdurar á través de las generacions; donchs á la inactualitat del seu fons s' hi uneix una forma excelsa de tot temps, una essència transcendentalment divinizada, y un perfum de misteri que seduheix y encanta. Un llibre, en fí, qu' es potser el més característich del autor y que aporta una nota ben nova y original dintre la literatura catalana.

DE POETISACIÓ, per Gabriel Alomar.—Acaba de ser editada aquesta magnífica conferencia que la vetlla del 14 d' octubre prop-passat llegí el seu autor desde la tribuna del *Ateneo Barcelonés*. No som nosaltres els indicats pera glosar ab comentaris l' hermós treball estètic de nostre entranyable amich y company. A son degut temps la premsa se n' ocupá ab elogi, y sòls ens cal fer recordar que ab unanimitat de criteri va considerarse obra digna d' un gran pensador, originalíssima concepció que además d' enlanyar l' esperit ab las bellas de forma y de fons que conté, senyala, marca ab fermesa d' ideal una vía nova d' orientacions estéticas, literarias, filosóficas y políticas á la nostra joventut. El Mestre, el gran

Ciudadá, vessa en aqueixa conferencia el ví puríssim de la seva prodigiosa inteligencia y ens el brinda en la copa transparent del seu cor de bon catalá, de catalá excelent. Y aquest ví, qu' es de la gerra del recó, ens el aboca generosament, abundosament, com si diguessim: pel broch grós. El qui vulga paladejarlo fins á ubriagars'hi, ja ho sab: la *Conferencia* ha sigut bellament editada, y está al alcans de todas las butxacas.

LES RONDALLES POPULARS CATALANES. *Ilustradas per en Joan Vila*.—Diu ab molta rahó l' editor del llibre, que ho es el distingit escriptor en Ramón Miquel y Planas: «Las rondallas, com fillas predilectas del poble que las conta trametentselas de generació en generació, son bocins de l' ánima nacional que cal no deixar perdre quan se tracta de retornar aquell á un estat de conciencia favorable al seu desvetllament esperitual.»

Y entenentho aixís el senyor Miquel ha procurat fer obra patriótica, aplegant en aquest volum las més populars rondallas de la nostra terra, donant al llibre una forma simpatiquíssima. Aquestas rondallas, que á tots ens han sigut contadas en la nostra infantesa són: *El fill de l' ós*, *Les tres filles del Rey*, *El nen y la nena més bonichs que 'l sol que 'ns enllumena*, *El ruch de les bruixes*, *Els tres pretendents*, *El gat del gegant*, *Niranureta*, *El príncep-serpent*, *El ruch pecador*, y *El sabater que devia tres quartos*. Deu rondallas plenas de fantasía y d' ensenyansa, cullidas todas ellas dels llabis mateixos de la gent del poble sense retochs, ni supressions, ni afegiduras de cap mena.

La ilustració, deguda al jove artista senyor Vila, aventatjat deixeble del eminent ilustrador senyor Triadó mereix un laudatori paragraf apart. A prop de un centenar de planas consta el volum y cada una d' ellas conté una lámina adequada acompanyant el text, además de una orla artística que ho tanca tot plegat. Els dibuixos del senyor Vila son originalíssims ab tot y el seu tipo patró imitatíu, y tenen aquell sabor arcaich indispensable en obras del gènero y de la época. A un cayent graciós y ben compost de las escenas s' hi afegeix una soltura extraordinaria ab el procediment. En resum, *Les Rondalles Catalanes* son en el text: una manyaguería per l' esperit, que 'ns transporta als més joyosos temps de la vida; en

ELS TERREMOTOS D' ITALIA. — MESSINA

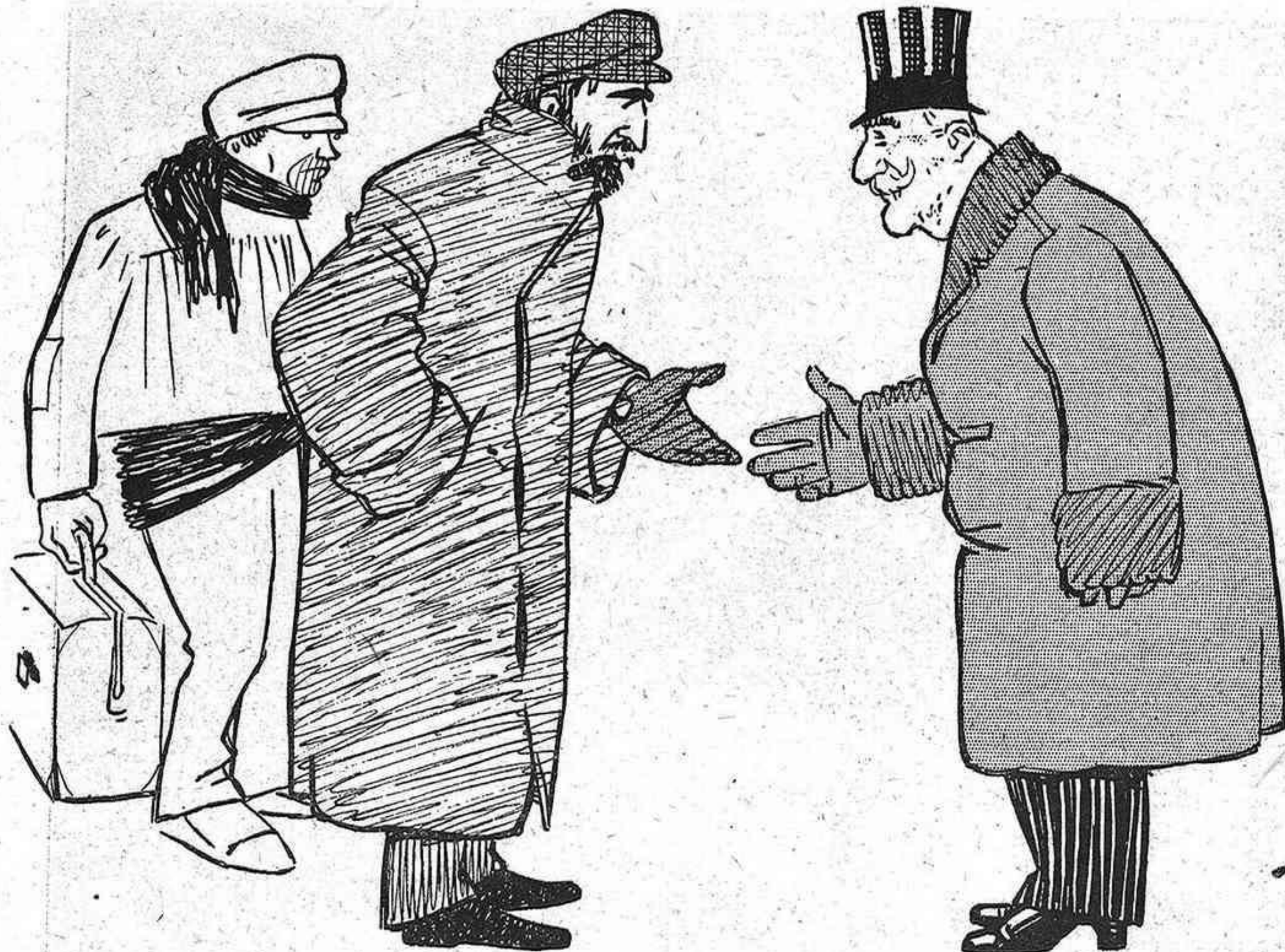

Vista parcial de la ciutat, després de la catàstrofe.
El Corso Víctor Manuel.

Un tros de la Via Cavour.

Retirant els cadavres trobats entre las ruínas.
El rey d' Italia visitant las ambulancias.

INDELICADESA DE UN «DELICAT»

EN MAURA:—Qu' es extrany que, per saludarme, m' allargui aquesta mà...
 EN CAMBÓ:—No n fassi cas... La dreta, encare la tinch una mica dolorida.

la ilustració: una delícia pels ulls, que 'ns recorda una època més plàcida y més ingénua que la nostra.

ALTRAS PUBLICACIONS REBUDAS:

Calendari de «Metralla» pera 1909.—Forma un aixirit tomet de més de 200 planas. Conté infinitat de ilustracions, en sa major part còmicas y de caràcter polítich. El text es triat y el componen un gran contingent de firmes acreditadas.

La Tracción Ferroviaria Ilustrada.—Havém rebut el número prospecte de aquesta publicació, que vé á ser el butlletí oficial de la *Biblioteca Ferroviaria Archivo-Internacional*, y que dirigeix un pèrit en las materias carriles-cas: el popular regidor senyor *Zurdo de Olivares*.

L' Hostal de la Llebra.—Comedia en un acte y en prosa de *D. Ramón Franqueza y Comas*. Va ser estrenada ab éxit el día d' Ignocents del any passat.

Souvenir de la visita feta á Barcelona pels delegats de Tolosa.—Es un follet de propaganda editat per la *Sociedad de Atracción de Forasteros* de Barcelona. Conté una porció de vistas de Catalunya y va imprés á varias tintas, portant en la cuberta una bonica alegoría del artista Sr. Abarca.

Calendari del Obrero para 1909.—Un curiós llibret de 64 páginas, publicat pel conegut sociólech de Madrit *J. J. Morato*. Conté una infinitat de noticias y datos de gran interés pera la classe obrera, á la qual, com ben bé indica el títul, va dedicat el nou Almanach.

SEPT SCIENCES

TEATROS

PRINCIPAL

S' ha estrenat un delicat quadret dramátich titulat *Desglás*, traducció de *L' écran brisé* de 'n Bordeaux, feta á

conciencia pels coneguts escriptors Marsillach y Juliá. La obreta, del género íntim-emocional, sembla escrita tant sols pera lluhiment de dos grans artistes.

Els intérpretes, en conjunt, bé. La senyora Cennys, que debutá aquella nit, va ser aplaudida. Es una dama que ab el temps pot arribar á una envejable positura, donchs té condicions molt apreciables y posseheix sobretot una elegant figura á la que donan extraordinari relleu sas maneras distingidas y sa veu extensa y robusta. El senyor Codina, una mica desigual. En Jiménez, de primera.

Els Hipócrites d' Arthur Jones portará una riuada de gent al veterá teatro Principal. Es aquesta una obra ben pensada—enténguis bé—ben pensada en el sentit de ferla agradable al públich. L' autor inglés que, además de tenir molt talent, se veu que es un *mano* que la sab molt llarga, ha abocat en aquesta obra totas las picardias de procediments efectistas que 's coneixen, y els hi ha abocadas ab un acert y una coneixensa de la psicología del espectador qu' enamora. D' aixó vé que en el drama, ab tot y contenir un fons humá y passional, no hi hagi emoció més que en escassíssimas escenas. Casi tot es artífeci, càlcul, pero un artífeci espléndit que, basantse en un fons d' enlayrada y extricta moral, accepta l' auditori aprobant, sinó ab el cor ab el cap, y aplaudint de bon grat al final de cada acte la sátira punxaguda que enclou el diálech y lo ben combinat de las escenas.

El públich va demanar l' autor. Els traductors varen sortir... pero sense excusar á Sir Jones, que 's trobava á respectable distancia del Pla de las Comedias.

La interpretació, de acceptable conjunt; distingintshi molt especialment la Srta. Xirgu, la Sra. Morera y el Sr. Jiménez.

En ensaig, una altra obra del género detectivista: *Arseni Lupin*.

LICEO

Després d' una *Dinorah* que no va tenir la gracia de tocar el cor dels nostres filarmónichs estragats; y després

de un *Tannhauser* com una casa, que ha valgut á la Empresa uns quants plens, sobre tot desde que 's cantan els fragments en catalá, ha vingut la primera de *L' Assalto al mulino*, ópera en quatre actes de Alfred Bruneau.

L' argument d' aquesta ópera, basat en un epissodi de la guerra franco-prusiana, no pot ser més acromat y pobre. Realment ha de tenir una gran forsa la partitura del mestre francès quan arriba á fer perdonar al desdixat llibretista. El mestre Bruneau, deixeble del gran Massenet, ha sigut un dels compositors més discutits de la seva terra. En varias altres óperas y en alguns poemes-sinfónichs ha donat á coneixer el seu caràcter independent y la seva original personalitat. *L' Assalto al mulino*, es musicalment una obra sincera, sense rebuscats efectes, potser ab més técnica que inspiració, pero sense mancarhi, per aixó, páginas verament poéticas, fragments passionals y motius exuberants de sentiment. Entre aquestos cal recordar la *declaració de guerra*, el dúo del segon acte, l' aria del centinella, y casi tota la *particella* de barítono en el quart.

El públich, que va entrant cada día més *llatí* en aquesta nova orientació musical que 'ns venia gran mitja dotzena d' anys enrera, va rebre carinyosament la nova ópera, admirablement dirigida pel propi Bruneau, qui fou obligat á sortir al final dels actes en companyia dels artistes. D' aquestos mereix un superior elogi, el nostre Blanchart qui, com á cantant y com á actor, estigué tota la nit fet una eminencia. Els demés, regular. Els coros y el conjunt demostraren que l' obra no s' havia ensajat convenientment.

ROMEA

Ha comensat la ratxa de beneficis, essent el primer el dels porters, que 's vegé molt concorregut y tingué lloch el passat dilluns ab cinch pessas, las més aplaudidas de la temporada, entre ellas *La Santa* y *La Carretera Nova*.

Pera aquesta mateixa senmana s' ha anunciat l' estrena de una comedia en dos actes del Sr. Moreno Lanza, que porta per títul *Entre l' espasa y la paret*.

Seguidament vindrá *La familia Rocamora*, de 'n Crehuet, obra en quatre actes que s' espera ab gran interés, per las bonas referencias que se 'n tenen.

TÍVOLI

S' ha despedit del públich la companyia de género petit que fins ara havia treballat ab éxit en aquest popular teatre.

Y, segóns se diu, no es la companyia solament la que 's despedeix, sinó el mateix Tívoli en pés, que será aviat transformat en una sala de espectacles á la moderna que, á cárrech de una empresa estrangera, actuará molt prompte ab el nom de *Kursaal*.

Qué hi farém!

Si es ab fi de bé...

Lo que més convingui!

ELDORADO

Continúa ab éxit la campanya Larra-Balaguer valentse de las bonas armas Benavente y Quinteros. *La Fuerza Bruta* ha sigut veritablement de una forsa brutal pera cridar espectadors; son molts els días que s' ha hagut de tancar la taquilla per haverse acabat el género.

Darrerament s' ha estrenat *Mi cara mitad*, de Ramos Carrión. Es una obreta que ha salvat el talent y la vis cómica de 'n Larra, ajudanthi, naturalment, la majoria dels entenimentats artistas que dirigeix el mestre. La gent va celebrar aquella acció inverossímil pero ben tractada, sobre tot en el primer acte, y el llenguatge pulcre y graciós que campeja en tot el llibre.

NOVETATS

Cásat!—Es un monólech aixerit que diu molt bé 'l seyyor Vehil.

El gran detective Olmez.—Perteneix al género de las parodias detectivestas. Conté algunas escenas molt cómicas y el diálech está empedrat de bonas sortidas y acudits. L' assumpto no dona pera 'ls dos actes de que consta l' obra.

Tant la parodia com el monólech son produccions póstumas del malaguanyat escriptor Sr. Coca y Vallmajor, y varen estrenarse en la funció dedicada á sa bona memoria.

—Aviat: *Les Dides*, de 'n Brioux; *Foc Nou*, de l' Igle-

sias; *Rosa Bernad*, d' Hauptmann; *El nen de les closes*, de 'n Morató y *Don Joan* de 'n Gual.

CIRCO BARCELONÉS

La novetat del día en el vell colisseu del carrer de Montserrat es una *Troupe Arabe* y de saltadors. Els la recomano. Val la pena de veure's. Quedarán encantats d' aquesta *troupe* auténtica de l' Arabia, per sas extraordinarias y originalíssimas evolucions. Es un número exótic que cridarà l' atenció á tot arreu.

L. L. L.

ATENCIÓ

ATENCIÓ

¡¡GRAN REGALO!!

als llegidors de LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

La celebrada obra humorística del eminent P. VALBUENA:

La Resurrección de Don Quijote

PARODIA SATÍRICA—D. QUIXOT Á MADRIT Y Á BARCELONA

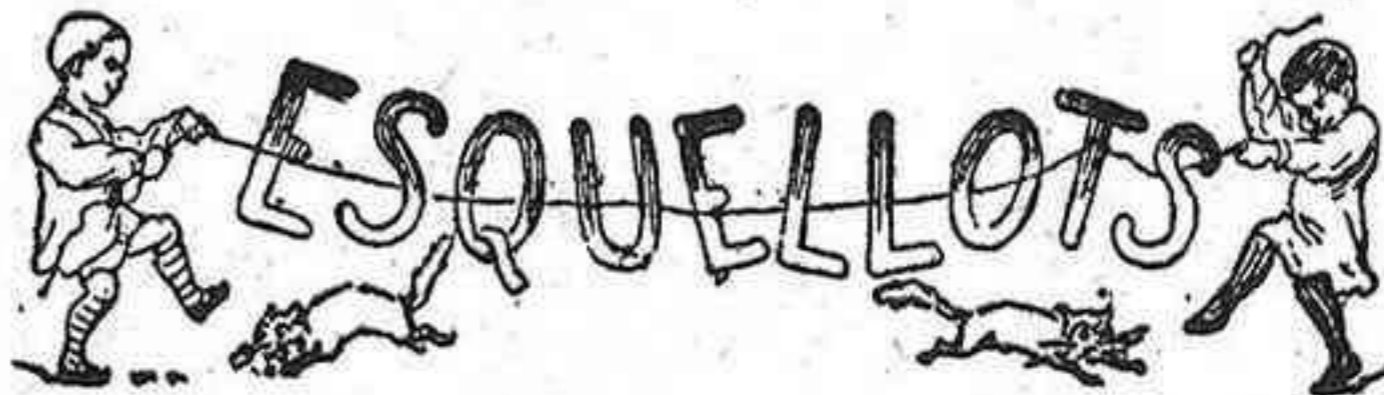
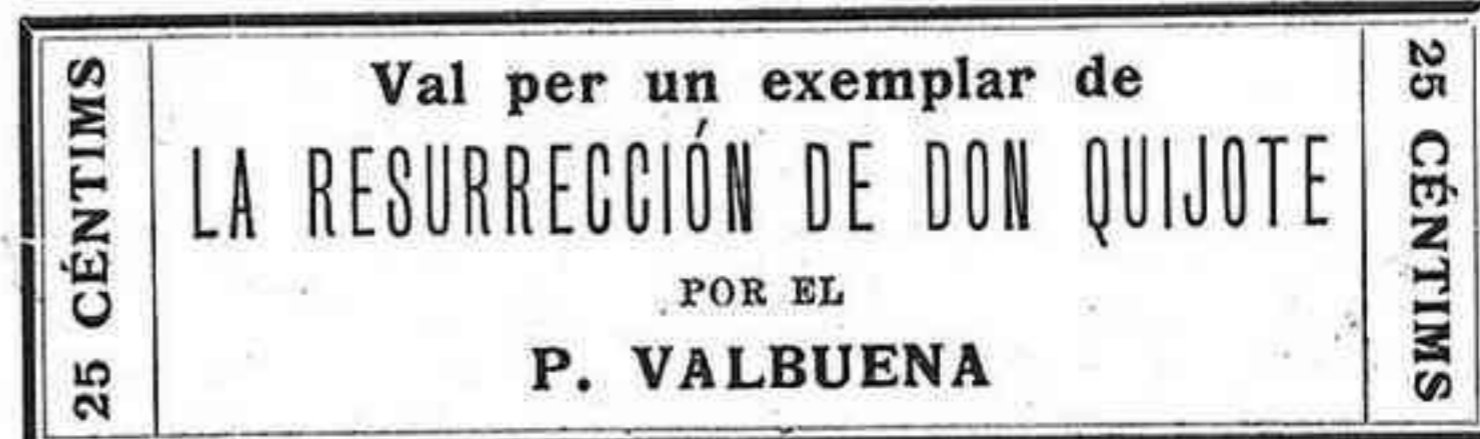
Trenta aventuras novas de «*Don Quijote de la Mancha*» ab gran número de ilustracions cómicas, alguna d' ellas en colors.

Un tomo de aprop de 200 planas que fins ara ha costat **una pesseta**, avuy se dona per

¡¡25 céntims!!

en aquesta Administració: Rambla del Mitj, 20, llibrería.

Es indispensable la presentació del adjunt cupó.

Als que encare no s' han format un cabal concepte de cóm van las cosas de la Casa Gran (a) á *can Garlanda*, els recomaném el deliciós epissodi desenrotllat l' altre dijous, en la sessió celebrada pel Municipi.

Un concejal se queixava de que 'ls contractistas d' obras del Ajuntament hajin empedrat un carrer—el carrer del Bisbe Morgades—que no perteneix á Barcelona.

—¡Oh!—va respondre el president de la Comissió de Foment, impossibilitat de desmentir un fet totalment exacte:—La culpa no es nostra.

—¿Donchs de quí?

—Del encarregat de las obras. L' empedrat d' aquest carrer no havia de ferse... S' ha fet *per equivocació*.—

¿Han sentit?... ¡Per equivocació!

En una ciutat ahont els municipals, urbanos, inspectors, celadors, delegats, comissionats, mestres d' obras y arquitectes, cobrant tots el corresponent sou, se contan per milers, arriba á donarse 'l cas de que s' empedri *per equivocació* un carrer que no es nostre, sense que l' Ajuntament, oficialment, se 'n enteri, fins que un concejal té l' amabilitat d' esbombarho en plena sessió pública...

Sapigut aixó, no hi haurá, de fixo, un sol lector que al pensar en l' espantós déficit municipal y en els apuros que, á pesar dels contínuos empréstits, passa l' Ajunta-

LA COLLA DELS VITALICIS

Repareu ab quín ayre marcial,
repareu ab quíns ulls d'alegría

van seguint el camí dels *Tres toms*,
á caball de la senaduría.

ment pera cumplir els seus compromisos, no digui com
en las comedias:

—*Ahora lo comprendo todo!*

Rigurosament històrich.

L'altre día un amich ens va aturar.

—¿Sabeu quí torna á rodar per aquí?—va dirnos.—En Nazer, *mister Nazer*, el famós americá de las atraccions, tan poch atractivas, del Parch. Per cert que hi he enraonat y m'ha parlat de LA ESQUELLA. Diu que «*le hasse mucha grrrassia*» tot lo que vosaltres heu dit d'ell.

—Donchs si 'l torneu á veure—varem contestar nosaltres al amich—digueuli que la Justicia el demana.

—¿La Justicia?...

—Sí. Feuli saber que *El Noticiero* de senmanas enrera publicava un avís que deya lo següent:

«Por el Juzgado del distrito de la Barceloneta, escribana del señor Simarro, se ha dado orden de busca y captura de Eduardo Nazer, concesionario que fué de las Atracciones del Parque.»

* *

Ignorém si l' amich ha tornat á veure al alegre *mister* pera donarli el nostre recado.

Com tampoch sabém si, cas d'haverli donat, Mr. Nazer ha tingut també la humorada de dir que l'ordre de *busca y captura* dictada pel Jutjat «*le hasse mucha grrrassia*».

Noticia sensacional:

«El regidor senyor Zurdo de Olivares ha demanat al Ajuntament una llicencia de tres mesos.»

TOTS ELS LECTORS (*ab alegre precipitació*): —¡Concedid!... ¡Concedida!...

Llegím en un diari de la localitat:

«Una niña de dos años llamada Josefa Sanchez, domiciliada en la calle de San Olegario (Barceloneta), se apoderó de un porrón en el que había ácido clorhídrico y, creyendo que era vino, se lo bebió.»

Admirant la sabia previsió dels pares que omplan el porró de sal-fumant y 'l deixan després al alcans de las criaturas, se 'ns ocorreix una idea.

¿Qué li costaría al Arcalde, com ja va ferho temps enrera ab els gassos de las escalas, d'ordenar als propietaris que posin un filat metálich al voltant dels porróns dels vehins de las sevas casas, pera evitar que las criaturas hi arribin?

Ens sembla que val la pena de pensarho.

Dissapte els nostres magnífichs regidors varen anar á la montanya de Montjuich, á visitar uns terrenos adquirits pel Ajuntament pera destinarlos á Parchs.

Y, segons noticias, apart dels empleats y personas extranyas al Municipi que intervingueren en l'acte, varen figurar en la *visita*—que ignorém si va ser ab *piscolabis* ó á pal sèch—deu regidors.

A molts de las sessions que l' Ajuntament celebra no n'hi assisteixen tants.

Veritat es per xó que alguna diferencia hi ha entre passar quatre ó cinch horas al Saló del Consistori despatxant dictámens ó pronunciant discursos, y visitar uns terrenos que están destinats á Parchs y que, además, han costat 292,171 pessetas.

* *

¡Ah!.. Com ja pot suposarse, la visita no va ferse á peu. De lo qual el cotxero municipal, senyor Casany, deu alegrársen moltíssim.

S'han comensat á exhibir en els principals cinematógrafos de Barcelona emocionants películas dels *terremotos* de Messina.

Realment, las vistas donan idea perfecta de lo grandios de la catástrofe.

Davant de tantas casas á terra, de tants edificis destruhits, diu que un concurrent va exclamar dirigintse á un amic seu:

—Si veu aixó en Domenech y Montaner, de segur que se 'n hi va demá mateix.

—¿A buscar morts?

—No, home... A buscar vius que vulguin reedificar.

La justicia dels homes té unas ironías, devegadas!

¿May dirían á quí s' ha citat pera comparéixer davant del Tribunal, com á testimoni en una causa que s' ventilará dilluns que vé?

¡A n' en Joan Rull y Queraltó!

Fíxins'hi bé: La justicia mata á un home, y després té l' humor de cridarlo pera que li aclareixi un dubte, pera que l' ajudi á esbrinar un acte de trascendental humanisme.

¿Cóm pot donar llum á la justicia un ser á qui la justicia premeditadament, voluntariament y conscientment ha extingit per complert?...

Els amichs de la pena capital tenen la paraula.

La terrible desgracia ocoreguda als italians ha sigut el tema de molts díes. Al café, al carrer, á casa, á tot arreu no 's parlava d' altra cosa.

Diumenge mateix en plena Plassa de Catalunya varem sorprendre aquest diálech entre un propietari y un actiu regidor:

—Ja ha vist, quína hecatombe á Messina?

—No m' en parli, home, no me 'n parli...

—Y vol dir que nosaltres estém ben segurs aquí?... Sería horrorós!...

—Oh, no 's pensi... No 'ns vindría malament un terremotet per allí á las casas de la Reforma!...

A la porta del «Teatre del Liceu».

En Pena está comprant l' argument del *Tannhauser*.

En Teodoro Baró s' hi acosta y, donantli un amistós copet á l' espatlla, li diu:

—Ecolteu: En justa correspondencia á cantar en catalá las obras de 'n Wagner, vegèu si 'm podeu fè fer las mevas á Bayreuth, traduhidas al alemany!

En un restaurant económich.

Un parroquiá, en tó queixós, diu al mosso que 'l serveix:

—Quín *bifteck* m' heu portat, minyó!... Es una carn molt dura!

L' amo, desde 'l taulellet:

—Noy!... Cambia desseguida... 'l ganivet, á n' aquell senyor!...

NOTAS DE CASA

Almanachs rebuts:

Imprenta de la Viuda de Joseph Cunill.—Calendari de fulla mensual.

Casa Job (paper de fumar).—Un hermós cap de dona en oleografía y bloch de fulla diaria.

COMENTARI POPULAR

—Sí. Vaig á Casa la Ciutat á veure si trobo una mica de sardineta.

—¡Ayay!... ¿Que venen peix, ara, aquí?

—L' home de casa bé m' ha dit que aixó estava fet una pescateria...

Basa y Pagés (Taller de relleus).—Un relleu artístich, ab calendari de fulla mensual.

J. Uriach y C.^a (Drogas y productes químichs).—Bloch de fulla diària.

Manuel Tasis (Imprenta y papereria **La Industria**).—Calendari de fulla mensual.

J. Guillén Blanca (Consultori de seguros).—Gran bloch y fulla mensual.

Farmacia Doménech.—Cromolitografia sobre metall ab petit bloch y calendari de butxaca.

Imprenta Elzeviriana.—Magnífich cromo y calendari de fulla mensual.

Farmacia Morelló.—Cartró artístich ab bloch y petita agenda anunciadora.

Societat General d' Arts Gráficas.—Elegant bloch de fulla diària pera notas.

Joan Casanova (Caixas pera mostraris y efectes de viatge).—Un alt relleu artístich, ab calendari de fulla mensual.

Farmacia Serra.—Bloch de fulla diària.

Litografia de Nicolau Miralles.—Cromo ab calendari de fulla mensual.

Tomás Aznar y fills (Enginyers d' Alicante).—Calendari de fulla mensual.

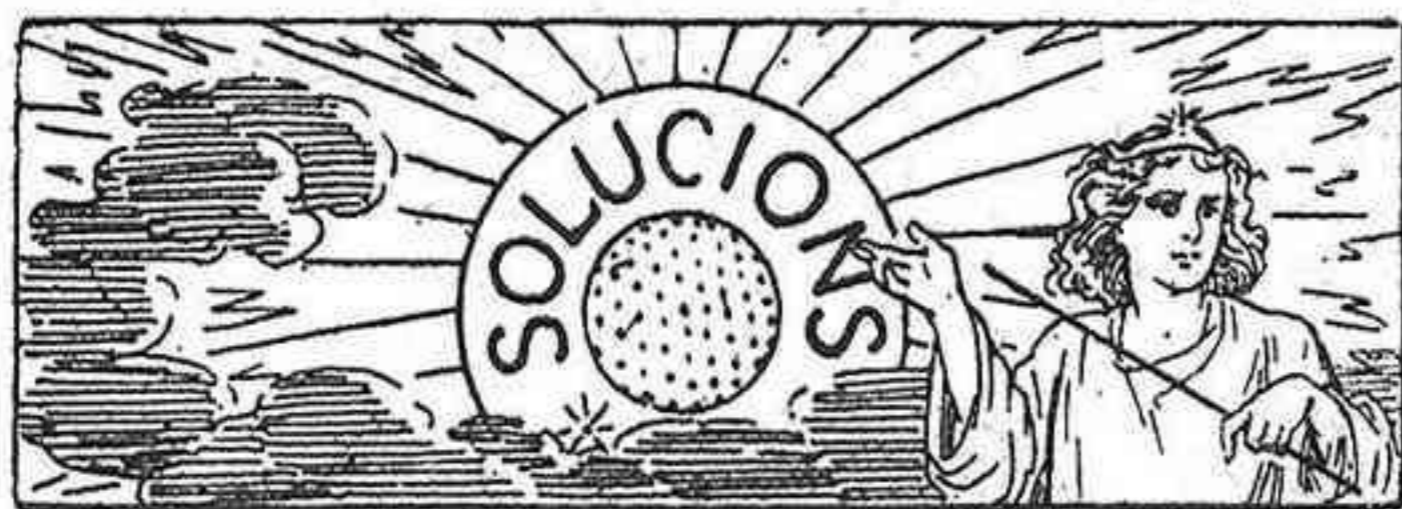
Serra germans y Russell (Tipografia **La Académica**).—Una bellíssima tricomía y calendari de fulla mensual.

Casa Valadía (Paper de fumar **Jaramago**).—Calendari de fulla senmanal.

B. Garriga Escarpenter (Manufactura de gomas).—Calendari de fulla mensual.

Tort y Carcasona (Ortopedia Moderna).—Calendari de butxaca.

Víctor Labielle (Tipo-litografia).—Cromo ab fulla mensual. Donem á tots els remitents las més expressivas gracias.

A LO INSERTAT EN EL NUMERO 1566

- 1.ª XARADA I.—*Cas-tell-ter-sol.*
- 2.ª ANAGRAMA.—*Fusta, Faust.*
- 3.ª QUADRET.—
E U R A
U N I R
R I T A
A R A M
- 4.ª TERS DE SÍLABAS.—*Botiga, Tivoli, Galicia.*
- 5.ª QUINQUÉ NUMÉRICH.—*Templaris.*
- 6.ª TARJETA.—*Aucells de pas.*
- 7.^a CONVERSA.—*Eladi.*
- 8.^a GEROGLÍFICH.—*Escombras novas, escombran net.*

A LO INSERTAT EN EL NÚMERO 1567

- 1.ª XARADA.—*Es-pa-vi-la-de-ta.*

XARADAS

I

Ja ho sé que dius qu' has notat
en mon nét certa fredor
y que molts cops t' has pensat
qu' es un engany son amor.

No t' ho creguis, Margarida:
es qu' ell no 'n sab de fingir
jo, fins m' atreveixo á dir
que detesta á la mentida.

El meu nét, no vol fer l' ós
com sol fer la jovenalla;
ell deixa á recó la palla
per anar de dret al dos.

Si el cor li *primera-tres*
que t' estimi, dorm tranquila,
que no hi ha, en tota la vila,
qui puga estimarte més...

Si ab mí, son avia, fa igual,
per qué, pubilla, t' exaltas?...
Bé ho sab prou que tens las galdas
del color de la *total*,

que si es petit ton peuet,
més petita es ta boqueta
y qu' es la teva careta
la imatge d' un angelet...

No t' escalfis el cervell
ni t' escoltis á ningú...
me consta que 't vol, á tú,
tant com jo l' estimo á n' ell.

Més te dich: ves si en Juliá
es cert ó no que t' estima,
que á ton pare avuy veurá
per demanarli ta *prima*.

MANEL NOEL

II

A ma *tres-quart* *Quart-tres-quarta*
pels Reys li vareig posar
detrás de la seva *tota*
una *prima-terça-quart*,
una nina molt bufona
y un *prima-terça-segona*.

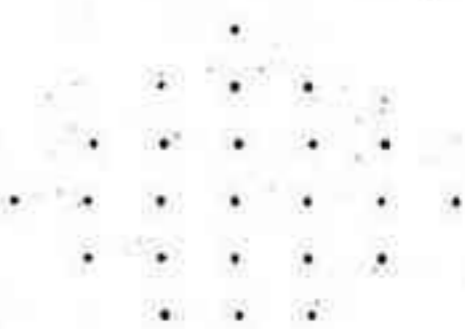
SISQUET D. PAILA

ANAGRAMA

Vaig aná al poble de *Tot*
pera veure la Pascuala
y vareig quedar sorprés
al veurer tan *tot* que estava.

A. CARARACH

ROMBO

Substituhir 'ls punts per lletres de manera que llegidas
horizontal y verticalment diguin primera ratlla: Conso-
nant; 2.ª: Mida antiga; 3.ª: Fruyta (plural); 4.ª: Flor;
5.ª: En 'l joch un ó altre en fá; 6.ª: Número y 7.ª: Vocal.

EUSSEBI TÉCUL

TARJETA

ADELA L. MACIA

REUS

Formar ab las presents lletres y ab la deguda combina-
ció el nom de un aplaudit drama catalá.

PEP SERRADELL

CONVERSA

- ¿Quán me farà pintar el quarto, senyor dispeser?
- A fi d' any, noy.
- Que s' en recordi perquè no está gayre decent.
- Si vols que t' ho digui clar, ho farà quan hauré sal-
dat els comptes ab el que tots dos hem anomenat.

UN DEL CARRER DE CATALUNYA

GEROGLÍFICH

X
I
X
P
OS OS OS

JOAN Y CARME

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Epanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

LIBRES

— NOUS —

Acaba de sortir

L' ISTIU DE SANT MARTÍ

NOVELA DE
M. TARRAGÓ Y ROMEU

Un tomo en octau, Ptas. 2

P. COROMINAS

LA VIDA AUSTERA

Un tomo en octau, Ptas. 3

Santiago Rusiñol

EDICIÓ POPULAR

La Llei d'Herencia

Un tomo, Ptas. 1

APELES MESTRES

LA PERERA

Un tomo, Ptas. 2

AGUA DORMIDA

por G. MARTÍNEZ SIERRA

Un tomo en 8.º, Ptas. 3

LA CIUDAD DE LA NIEBLA

por PÍO BAROJA

Un tomo, Ptas. 3

ANTROPOLOGÍA CRIMINAL

por Fructuoso Carpena

Con un prólogo de RAFAEL SALILLAS

Un tomo en 8.º, Ptas. 8

Arsenio Lupín contra **HERLOCK SHOLMES** — Ptas. 3

Menéndez y Pelayo

ESTUDIOS

DE

CRÍTICA LITERARIA

Un tomo, Ptas. 5

Procedimiento especial, sencillo y económico
para la

FABRICACIÓN DE JABONES

PARA EL LAVADO DE LA ROPA Y PARA EL TOCADOR

Un folleto, Ptas. 1

La próxima semana aparecerá el tomo 107 de la

COLECCIÓN DIAMANTE

LOS INGLESES VISTOS POR UN LATINO

por FEDERICO RAHOLA

Un tomo, Ptas. 0'50

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

ELS TERREMOTOS D' ITALIA

Ambulancia organitzada pels metges del acorassat rus *Makaroff*, arribat á Messina el mateix dia de la catástrofe.

Grup de supervivents messinesos esperant ocasió d'embarcar.